

تجربه‌های عبرت آموز

غفلت‌های ...

امیرحسین سوری

پرستار بیمارستان شهیدچمران
دانشگاه علوم پزشکی لرستان

آیدا تهمتن

دبیرکمیته مرگ و میر بیمارستان شهیدچمران
دانشگاه علوم پزشکی لرستان

«زهرا»ی ۱۸ ساله برای به دنیا آوردن فرزند اولش به زایشگاه شهرستان بروجرد مراجعه می‌کند. با خود برگه‌ای به همراه دارد که بهورز در آن سابقه شکستگی استخوان ران و ترکشن پا در گذشته را قید کرده است. کارکنان زایشگاه برگه راضمیمه پرونده کرده و زایمان مادر با رعایت اصول، با موفقیت انجام می‌شود. با به دنیا آمدن این فرزند شادی و خوشحالی به خانواده زهرا می‌آید. هنگام ترخیص، در زایشگاه آموزش‌های لازم به مادر برای پیشگیری از ایجاد DVT¹ داده می‌شود. پزشک نیز داروهای آنتی‌کواگولان مانند اناکساپارین و... را تجویز و نحوه مصرف آن را ذکر می‌کند. پس از ترخیص، مادر بدون توجه به دستورات و توصیه‌ها، از مصرف داروها خودداری و در پیگیری‌هایی که توسط بهورز و تیم بهداشتی انجام می‌شود، اعلام می‌کند که: «طبق دستور، دارم داروهایم را مصرف می‌کنم!»! پس از چند روز مادر با درد شدید در پا، تورم از کشاله ران تا انتهای

علائم

بیشتر موارد ترومبوز در دوران حاملگی، محدود به وریدهای عمقی اندام تحتانی است. علائم و نشانه‌ها متغیر بوده و به شدت انسداد بستگی دارد. به طور خاص ترومبوز اندام تحتانی شروع سریعی دارد و با درد و ادم ساق و ران همراه است. درگیری در پای چپ بیشتر است. درد یک‌طرفه در اندام‌های تحتانی، تورم، قرمزی، گرمی و حساسیت به لمس، رنگ پریدگی و سردی اندام همراه با کاهش نبض‌های اندام دیده می‌شود.

برای پیشگیری از ترومبوز پس از زایمان بهتر است: مصرف مایعات افزایش یابد، فعالیت‌های بدنی مناسب مثل پیاده روی روزانه انجام شود، تا حد ممکن وزن کاهش یابد، در افراد مستعد از جوراب وارپس استفاده شود، در صورت تجویز داروهای پیشگیرانه، حتما در موعد مقرر مصرف شود.

پیشنهاد می‌شود به‌روزان محترم و کلیه ارایه‌دهندگان خدمت در مراقبت مادران باردار و پس از زایمان، علائم ترومبوز وریدهای عمقی را مورد توجه قرار داده و در پیگیری مادرانی که توصیه‌های درمانی را جدی نمی‌گیرند همت مضاعفی داشته باشند و ترتیبی اتخاذ کنند تا در کلاس‌های آموزشی و آموزش‌های چهره به چهره حساسیت‌های لازم را در این افراد و اطرافیان و خانواده‌های آنان ایجاد کنند.

توجه به توصیه‌های کادر درمان و مصرف داروهای تجویز شده مطابق دستورالعمل اگرچه ممکن است به نظر ساده باشد اما می‌تواند سلامت را به افراد بازگردانده و کانون یک خانواده را همچنان سالم و گرم و شاد نگه دارد.

منابع

- گزارش موارد بستری در زایشگاه شهید چمران شهرستان بروجرد استان لرستان
- کتاب بارداری و زایمان ویلیامز ویراست بیست و پنجم (سال ۲۰۱۸) ترجمه دکتر بهرام قاضی جهانی و همکاران

پا و قرمزی پا از خواب بیدار می‌شود و بلافاصله با آمبولانس به بیمارستان منتقل می‌شود. در بیمارستان نیز درمان ترومبوز وریدهای عمقی برای وی آغاز می‌شود. پس از چند روز از آغاز درمان و بهبود علائم، بازهم بیمار در بیمارستان از دستورات پزشک سرپیچی می‌کند. به‌طور مثال با توجه به این‌که راه رفتن برای این بیماران ممنوع است، این مادر از تخت پایین می‌آمده و حتی از بیمارستان خارج می‌شده است! با ادامه این شرایط کم‌کم تنگی نفس، درد قفسه سینه و رنگ پریدگی که نشان از بدتر شدن شرایط بیمار دارد به علائم وی اضافه می‌شود. در نتیجه پزشک جهت درمان پیشرفته‌تر بیمار را به بیمارستان مرکز استان اعزام می‌کند که متأسفانه پس از مدتی در آنجا فوت می‌کند!

این مادر با بی‌دقتی و عدم رعایت توصیه‌های تیم سلامت و پزشکان نه تنها باعث از دست دادن جان خود شد که باعث شد یک نوزاد از نعمت مادر محروم و شالوده یک خانواده از هم پاشیده شود.

ترومبوآمبولی یکی از علل اصلی مرگ و میر مادری است. میزان بروز VTE^2 (ترومبوآمبولی وریدی) در دوران حاملگی حدود ۱ یا ۲ مورد در هر ۱۰۰۰ حاملگی است. با وجود این، در زنان حامله با توجه به تغییراتی که در بدن در دوران بارداری اتفاق می‌افتد، میزان این خطر حدود پنج برابر بیشتر از زنان غیرحامله است.

عوامل خطر مرتبط با افزایش خطر ترومبوآمبولی: زایمان سزارین، خون‌ریزی و کم‌خونی، استفراغ شدید حاملگی، بی‌حرکتی (استراحت طولانی مدت در بستر، مسافرت طولانی مدت)، حاملگی چندقلو، بارداری‌های متعدد، پره اکلامپسی، مرده‌زایی، سن بالای ۳۵ سال مادر، ابتلا به سرطان، سندرم نفروتیک، چاقی، سابقه ترومبوآمبولی، بیماری سلول داسی، استعمال دخانیات و جراحی ارتوپدی و ترومبوز وریدهای عمقی بعد از زایمان در افرادی که در گذشته دچار شکستگی در اندام‌های تحتانی شده باشند مشهودتر است.